ትንቢተ ሐጌ

መግቢያ

ጸሐፊው

ሐጌ ከዘካርያስ ጋር በመሆን ከምርኮ የተመለሱትን ሰዎች፣ ቤተ መቅደሱን እንደ ገና እንዲሠሩት ያበረታታ ነቢይ ነበር (ዕዝ 5፥1-2፤ 6፥14 ይመ):: ሐጌ ማለት "በዓል" ማለት ሲሆን፣ ይህም ነቢዩ ከሦስቱ በዓላት በአንዱ ማለትም በቂጣ በዓል፣ በሰባቱ ሱባኤ በዓልና በዳስ በዓል ጊዜ መወለዱን ያመለክታል (ከዘዳ 16፥16 ጋር ያነጻጽሩ):: በ2፥3 (ማብ ይመ) ላይ በተጠቀሰው መሠረት ይመ:: ሐጌ ስለ ሰሎሞን ቤተ መቅደስ መደምሰስ ተናግሮ ይሆናል:: ይህ ከሆነ ሐጌ በሚያገለግልበት ጊዜ ዕድሜው ገና ሰባ ቤት መግባቱን ያመለክታል::

ታሪካዊ ዳራው

በ538 ዓ.ቅ.ክ ባቢሎንን ድል ያደረገው የፋርስ ንጉሥ ቂሮስ፣ አይሁድ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲመለሱና ቤተ መቅደሱን እንደ ገና እንዲሠሩ የሚፈቅድ ትእዛዝ አወጣ (ዕዝ 1፥2-4፤ 6፥3-5 ይመ):: በዘሩባቤል መሪነት (ከ ዕዝ 1፥8 ማብራሪያ 'ሰሳብሳር' የሚለውን ይመ) ወደ አገራቸው የተመለሱ አምሳ ሺህ ያህል አይሁድ ቤተ መቅደሱን መሥራት ጀመሩ:: ከሁለት ዓመትም በኋላ (536 ዓ.ቅ.ክ)፣ የቤተ መቅደሱን መሠረት ሠርተው ጨረሱ፤ ታላቅ ደስታም ሆነ (ዕዝ 3፥8-10):: በእድገት ላይ በነበረችው የአይሁድ ግዛት ውስጥ እንዲህ ዓይነት ድል መገኘቱም፣ የቤተ መቅደሱ መሠራት የሚያስከትለውን ፓለቲካዊና ሃይማኖታዊ ተጽእኖ የሚፈሩትን ሳምራውያንንና ሌሎች ጎረቤቶችን ቀሰቀሰባቸው እነዚህ ሕዝቦች የቤተ መቅደሱን ሥራ አጥብቀው ተቃወሙ፤ ታላቁ ዳርዮስ የፋርስ ንጉሥ እስከሆነበት እስከ 522 ዓ.ቅ.ክ ድረስ ሥራውን ለማስተጓጐል ቻሉ (ዕዝ 4፥1-5:24)::

ዳርዮስ በግዛቱ ውስጥ የሚገኙትን የተለያዩ ሃይማኖቶች ይወድ ነበር፤ እርሱ በነገሠ በሁለተኛው ዓመት በ520 ዓ.ቅ.ክ ሐጌ እና ዘካርያስ መስበክ ጀመሩ (1፥1፤ ዘካ 1፥1 ይመ):: አይሁድ ከስንፍናቸው የተነሣ ከጠላቶቻቸው ይልቅ ሊወቀሱ ይገባቸው ነበር፤ ሐጌም ከዳተኝነታቸው እንዲላቀቁ ሊቀሰቅሳቸው ሞክሯል:: በኤፍራጥስ ማዶ የነበረው አስተዳዳሪና ሌሎች አለቆች ቤተ መቅደሱን መልሶ ለመገንባት የሚደረገውን ጥረት ለማደናቀፍ በሞከሩ ጊዜ፣ ዳርዮስ ሙሉ በሙሉ አይሁድን ደገፈ ቆመ (ዕዝ 5፥3-6፤ 6፥6-12):: በ516 ዓ.ቅ.ክ የቤተ መቅደሱ ሥራ ተጠናቆ ለእግዚአብሔርም አገልግሎት ተለየ (ዕዝ 6፥15-18)::

የተጻፈበት ጊዜ

የሐጌ መልእክት የተነገረው በ520 ዓ.ቅ.ክ. በአራት ወር ጊዜ ውስጥ ሲሆን፣ ይህም ዳርዮስ በነገሠ በሁለተኛው ዓመት ነው:: የመጀመሪያው መልእክት የተነገረው በስድስተኛው ወር ከወሩም በመጀመሪያው ቀን ሲሆን፣ የመጨረሻው ደግሞ በዘጠነኛው ወር ከወሩም በሃያ አራተኛው ቀን ነበር፤ (የ1፥1፤ 2፥1:10 ማብ ይመ)፤ እንዲሁም ከዘካርያስ መግቢያ« የተጻፈበት ቀን» የሚለውን ይመ::

መሪ ሐሳቡና አስተምህሮው

በብሉይ ኪዳን ውስጥ ከአብድዩ ቀጥሎ አጭሩ መጽሐፍ ሐጌ ነው፤ ቢሆንም የሚሰጠው ትምህርት ክብደት ያለው ነው:: ትንቢተ ሐጌ ያለመታዘዝ (1፥6:11፤ 2፥16-17) እንዲሁም መታዘዝ (2፥7-9:19) የሚያስከትለው ውጤት ምን እንደ ሆነ በግልጽ ያመለክታል:: ሕዝቡ ለእግዚአብሔርና ለቤቱ ቅድሚያ በሚሰጡበት ጊዜ ይባረካሉ እንጂ አይረገሙም:: ለሚታዘዙትም የእግዚአብሔር መንፈስ መጽናናትን ብርታትን ይሰጣል (2፥4-5)::

በም2 ላይ "በሕዝቦች ሁሉ የተመረጠ" ስለ ተባለው (ቍ 7 ማብ ይመ) ስለ መሲሑ መምጣት ይናገራል :: እርሱም ሲመጣ እንደ ገና የተሠራውን ቤተ መቅደስ በክብር ይሞላል (2፥9 እንዲሁም ማብ ይመ):: መሲሑ የሚመጣ ለመሆኑም ማረጋገጫ ይሆን ዘንድ እግዚአብሔር ዘሩባቤልን የቀለበቱ ማኅተም አደረገው (2፥23 እና ማብ ይመ):: ይህ ክፍል በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ጊዜ በአሕዛብ ላይ ከሚፈጸመው ፍርድ ጋር የተያያዘ ነው፤ በዚያን ጊዜ ሕዝቦች ይናወጣሉ፤ መንግሥታትም ይገለበጣሉ (2፥6-7 :21-22 እና ማብ ይመ፤ ከዕብ 12፥25-29 ጋር ያነጻጽሩ)::

ሥነ ጽሑፋዊ ባሕርያቱ

ልክ እንደ ሚልክያስ፣ ሐጌም ዋና ሐሳቦችን ለማጕላት ብዙ ጥያቄዎችን ተጠቅሞአል (1፥4:9፤ 2፥3:19 ይመ)፤ ውጤታማ የድግግሞሽ ስልትንም ተጠቅሞአል፤ ለምሳሌ፣ "እስቲ የሠራችሁትን አስቡ" (1፥5:7፤2፥15:18) "እኔ ከእናንተ ጋር ነኝ" (1፥13፤ 2፥4) እንደዚሁም "ሰማይንና ምድርን... አናውጣለሁ" (2፥6:21) የእግዚአብሔር ቃል ወደ ሐጌ ወይም በሐጌ አማካይነት የመጣባቸው ቀናት (1፥1፤2፥1፤10:20):: የመጽሐፉን ዋና ዋና ክፍሎች ያመለክታሉ::

ብዙ ጊዜ ሐጌ በሌሎች ቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ የተጠቀሱትን ሐሳቦች በመድገም የሚናገር ይመስላል (1፥6ን ከዘዳ 28፥38-39፤ 2፥17ን ከዘዳ 28፥22 ጋር ያነጻጽሩ) በ2፥4 (ማብ ይመ) ላይ ሦስት

ጊዜ የተጠቀሰው፣ "በርታ" የሚለው ቃል በኢሱ 1፥6-7፡9፡18 ላይ ከተጠቀሰው የማበረታቻ ቃል ጋር ይመሳሰላል።

አስተዋፅኦ

1 የመጀመሪያው መልእክት ቤተ መቅደሱን መልሶ ለመሥራት የተደረገ ጥሪ (1፥1-11)
  ሀ. የሕዝቡ ዐንካሳ ምክንያት (1፥1-4)
  ለ.. የሕዝቡ ድኽነት (1፥5-6)
  ሐ. እግዚአብሔር እነርሱን የረገመበት ምክንያት (1፥7-11)
2 ዘሩባቤልና ሕዝቡ የሰጡት ምላሽ (1፥12-15)
  ሀ. የመሪዎቹና የቅሬታዎቹ መታዘዝ (1፥12)
  ለ እግዚአብሔር ሠራተኞቹን ማበረታታቱ (1፥13-15)
3 ሁለተኛ መልእክት የእግዚአብሔር ክብር ቤተ መቅደሱን መሙላቱ (2፥1-9)
  ሀ. ሕዝቡ ተበረታታ (2፥1-5)
  ለ .ስለ ክብርና ስለ ሰላም የተሰጠ ተስፋ (2፥6-9)
4 ሦስተኛ መልእክት የረከሱት ሰዎች መቀደስና መባረክ (2፥10-19)
  ሀ. የኀጢአት ፈጥኖ መዛመት (2፥10-14)
  ለ. ካለመታዘዝ የተነሣ የዕርሻው ምርት መቀነሱ (2፥15-17)
  ሐ. ከቤተ መቅደሱ እንደ ገና መሠራት ጋር የሚመጣ በረከት (2፥18-19)
5 አራተኛ መልእክት ለዘሩባቤል የተሰጠው ተስፋ (2፥20-23)
  ሀ. በሕዝቦች ላይ የሚደርስ ፍርድ (2፥20-22)
  ለ. የዘሩባቤል መመረጥ (2፥23)

የእግዚአብሔርን ቤት ለመሥራት የተደረገ ጥሪ

1 ዳርዮስ በነገሠ በሁለተኛው ዓመት፣ በስ
ድስተኛው ወር የመጀመሪያ ቀን፣ የእግ
ዚአብሔር ቃል በነቢዩ በሐጌ በኩል ወደ
ይሁዳ ገዥ ወደ ሰላትያል ልጅ ወደ ዘሩ
ባቤልና ወደ ሊቀ ካህናቱ ወደ ኢዮሴዴቅ
ልጅ ወደ ኢያሱ[ሀ] እንዲህ ሲል መጣ፤
2 እግዚአብሔር ጸባኦት እንዲህ ይላል፤
"ይህ ሕዝብ፣ 'የእግዚአብሔር ቤት የሚሠ
ራበት ጊዜ ገና ነው' ይላል።"
3 የእግዚአብሔርም ቃል በነቢዩ በሐጌ
በኩል እንዲህ ሲል መጣ፤ 4 "ይህ ቤት ፈርሶ
ሳለ፣ እናንተ ራሳችሁ በተዋቡ ቤቶቻችሁ
ውስጥ ለመኖር ጊዜው ነውን?"
5 ስለዚህ እግዚአብሔር ጸባኦት እንዲህ ይላል፤
"እስቲ የሠራችሁትን አስቡ፤ 6 ብዙ ዘራ
ችሁ፤ ነገር ግን ያጨዳችሁት ጥቂት ነው፤
በላችሁ፤ ግን አልጠገባችሁም፤ ጠጣችሁ፤ ግን
አልረካችሁም፤ ለበሳችሁ፤ ግን አልሞቃችሁም፤
ደመወዝን ተቀበላችሁ፤ ግን በቀዳዳ ኰረጆ
የማስቀመጥ ያህል ነው።"
7 እግዚአብሔር ጸባኦት እንዲህ ይላል፤
"እስቲ የሠራችሁትን አስቡ፤ 8 ወደ ተራራ
ውጡ፤ ዕንጨት አምጡ፤ ቤቱን ሥሩ፤
እኔም በእርሱ ደስ ይለኛል፤ እከበርበታለሁም"
ይላል እግዚአብሔር። 9 ሁሉን የሚገዛ እግዚ
አብሔር እንዲህ ይላል፤ "ብዙ ተስፋ
አደረጋችሁ፤ ያገኛችሁት ግን ጥቂት ነው፤
ወደ ቤት ያስገባችሁትንም እኔ እፍ
አልሁበት፤ ይህ የሆነው ለምን ይመስላችኋል?"
የእኔ ቤት ፈርሶ እያለ ሁላችሁም የራሳችሁን
ቤት ለመሥራት ስለምትሮጡ ነው፤ 10 ስለዚህ
በእናንተ ምክንያት ሰማያት ጠል ከለከሉ፤
ምድርም ፍሬዋን ነሣች። 11 እኔም በዕርሻዎችና
በተራሮች፣ በእህሉና በአዲሱ ወይን ጠጅ፣
በዘይቱና ምድር በምታፈራው ሁሉ፣
በሰውና በእንስሳ፣ በእጆቻችሁም ሥራ
ላይ ድርቅ አመጣሁ።"
12 ከዚህ በኋላ የሰላትያል ልጅ ዘሩባቤል፣
ሊቀ ካህናቱ የኢዮሴዴቅ ልጅ ኢያሱ፣
ከምርኮ የተረፉትም ሕዝብ የአምላካቸውን
የእግዚአብሔርን ድምፅ፣ የነቢዩንም የሐጌን
መልእክት ሰሙ፤ አምላካቸው እግዚአብሔር
ልኮታልና። ሕዝቡም እግዚአብሔርን ፈሩ።
13 ቀጥሎም የእግዚአብሔር መልእክተኛ
ሐጌ፣ ይህን የእግዚአብሔርን መልእክት ለሕ
ዝቡ እንዲህ ሲል ተናገረ፤ "እኔ ከእናንተ
ጋር ነኝ" ይላል እግዚአብሔር። 14 ስለዚህ
እግዚአብሔር የይሁዳን ገዥ፣ የሰላትያልን
ልጅ የዘሩባቤልን መንፈስ፣ የሊቀ ካህናቱን
የኢዮሴዴቅን ልጅ፣ የኢያሱን መንፈስና፣
ከምርኮ የተረፈውን ሕዝብ ሁሉ መንፈስ
አነሣሣ፤ እነርሱም መጥተው የአምላካቸውን
የእግዚአብሔር ጸባኦት ቤት መሥራት
ጀመሩ። 15 ይህም የሆነውም ዳርዮስ በነገሠ
በሁለተኛው ዓመት፣ በስድስተኛው ወር፣
በሃያ አራተኛው ቀን ነበር።

1፥1 1ዜና3፥19፤ 6፥15፤ዕዝ2፥2፤ 3፥2፤4፥24፤5፥1፤5፥3፤ ነህ5፥14፤ዘካ3፥8፤ ማቴ1፥12-13
1፥2 ዕዝ1፥2፤ ኢሳ13፥14፤29፥13
1፥3 ዕዝ5፥1
1፥4 ቍ9፤2ሳሙ7፥2፤ ኤር33፥12
1፥5 ቍ7፤ሰቆ3፥40፤ ሐጌ2፥15፡18
1፥6 ዘሌ26፥20፤ ኢሳ5፥10፤9፥20፤ 55፥2፤አሞ4፥8፤ ሐጌ2፥16፤ዘካ8፥10
1፥7 ቍ5
1፥8 ዘፀ29፥43፤ 1ዜና14፥1፤ኢዮ22፥3፤ መዝ132፥13-14፤ ኤር13፥11
1፥9 ቍ 4፤ ዘዳ28-38፤ ኢዩ13፥11፤መዝ103፥16፤ ኢሳ5፥10፤ሕዝ22፥21
1፥10 ዘፍ27፥28፤ ዘሌ26፥19፤ዘዳ28፥23፡ 24፤1ነገ17፥1
1፥11 ዘኍ18፥12፤ ዘዳ11፥26፤28፥22፡51፤ ሩት1፥1፤1ነገ17፥1፤ መዝ4፥7፤ኢሳ5፥6፤ 7፥25፤ሐጌ2፥17
1፥12 ቍ1፡14፤ ዘዳ31፥12፤ ኢዮ36፥11፤ኢሳ1፥2፡ 9፤50፥10፤ሐጌ2፥2፤ ማቴ28፥20
1፥13 ቍ1፤ዘፍ26፥3፤ ዘኍ14፥9፤27፥21፤ 2ዜና36፥15፤ ማቴ2 8፥20፤ ሮሜ8፥31
1፥14 ቍ12፤1ዜና6፥15፤ዕዝ1፥15፤5፥2
1፥15 ቍ1፤ ዕዝ4፥24፤ሐጌ2፥10፡20

[ሀ]1 የየሹዋ ተለዋጭ ስም ሲሆን በሐጌ መጽሐፍ ውስጥ በብዛት ይገኛል።

1፥1 *ዳርዮስ በነገሠ፤* ከ522-486 ዓ .ቅ.ክ ዳርዮስ ሂይስታዕጲስ፣ ፋርስን ገዝቶ ነበር። በዛሬዪቱ ኢራን ውስጥ ቢሲቱን በሚል ስም በሚታወቀው ዐለት ላይ በሦስት የተለያዩ ቋንቋዎች የተቀረጸውን ጽሑፍ ያዘጋጀው ይኸው ንጉሥ ነው። *በሁለተኛው ዓመት በስድስተኛው ወር የመጀመሪያ ቀን፤* ነሐሴ 29 ቀን 520 ዓ.ቅ.ክ ማለት ነው። *የመጀመሪያ ቀን፤* አንዳንድ ጊዜ በወር መባቻ ሰዎች የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ ነቢያትን ይጠይቁ ነበር (2ነገ4፥22-23 እና የኢሳ1፥14 ማብ ይመ)። *ሰላትያል፤* በ1ዜና 3፥17-19 ላይ እንደ ተጻፈው፣ ሰላትያል የዘሩባቤል አያት ነው፤ አንዳንድ ጊዜ በዕብራይስጡ የልጅ ልጅ "ልጅ" ተብሎ ይጠራል። *ዘሩባቤልና፤* በዕዝራ መጽሐፍ፣ "ሰሳብሳር" ተብሎአል፤ የዕዝ1፥8 ማብ ይመ። *ኢዮሴዴቅ፤* በናቡከደነፆር ተማርኮ ተወስዶ ነበር (1ዜና6፥15)። *ኢያሱ፤* በቍ12፡ 14፤2፥2፡4 ላይ ከዘሩባቤል ጋር፣ ይህ ስም እንደዚሁ አብሮ ተጠቅሶአል።

1፥2፤ *እግዚአብሔር ጸባኦት ፤* በሐጌ፣ በዘካርያስና በሚልክያስ መጻሕፍት ከዘጠና ጊዜ በላይ ተጠቅሶአል (የኢሳ13፥4 ማብ ይመ)። *ይህ ሕዝብ፤* 2፥14 ይመ። ከኀጢአታቸው የተነሣ ሕዝቡ "ሕዝቤ" ተብሎ አልተጠራም (ኢሳ6፥9፤8፥6፡11-12፤ኤር14፥10-11ይመ፤ እንዲሁም የሆሴ1፥9ማብ ይመ)። *ጊዜ ገና ነው፤* በ536 ዓ.ቅ..ክ ላይ (ዕዝ3፥8-10ይመ) የቤተ መቅደሱ መሠረት ከተጣለ በኋላ፣ ተቃውሞ ስለ ተነሣ እስከ 520 ዓ..ቅ..ክ ድረስ ሥራው ተቋረጠ (ዕዝ4፥1-5፡24 ይመ)።

1፥4፤ *በተዋቡ ቤቶቻችሁ፤* ልዩ ልዩ ኀብር ባላቸው የዝግባ ሳንቃዎች ያማሩ የነገሥታትን መኖሪያዎችን የሚያመለክት ነው (1ነገ7፥3፡7፤ኤር22፥4)።

1፥6 *ብዙ ዘራችሁ....ያጨዳችሁት ጥቂት ነው፤* ካለመታዘዝ የተነሣ የሚደርስ ርግማን ነው (ዘዳ28፥38-39)። እንዲሁም ምድር ከእግዚአብሔር ፍርድ የተነሣ መካን እንደምትሆን በዘሌ26፥20 ላይ ተገልጾአል። *ጠጣችሁ....አልረካችሁም፤* ከኢሳ55፥1-2 ጋር ያነጻጽሩ። ሕዝቡ የሚያደርገው ሁሉ ትክክል ይሁን አይሁን (ከሆሴ4፥10-11 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ኑሮው ሁሉ ከንቱ ነበር። *በቀዳዳ ኰረጆ፤* በራብ ጊዜ የሸመታው ዋጋ ባጭር ጊዜ ያሻቅባል፡

1፥8፤ *ተራራ... ዕንጨት፤* ምናልባት በኢየሩሳሌም አካባቢ ካሉት ኰረብታዎች የሚያመጡአቸው ዕንጨቶች፣ ቀደም ሲል ከሊባኖስ ተገዝተው ለመጡት የዝግባ ዕንጨቶች ተጨማሪ እንዲሆኑ ተፈልጉ ሳይሆን አይቀርም (ዕዝ3፥7 ይመ)። *በእርሱ ደስ ይለኛል፤* እዚያ በሚቀርበው መሥዋዕት ማለት ነው (ከኢሳ1፥11 ጋር ያነጻጽሩ)። *እከበርበታለሁም፤* የሚታዘዝ ሕዝብ እግዚአብሔር እንዲመሰገንና እንዲከበር ያደርጋል (ኤር13፥11 ይመ)።

1፥10 *ጠል፤* ሳያቋርጥ የሚወርድ ጠል፣ እንደ መደበኛው ዝናብ ሁሉ ጠቃሚ ነው(2ሳሙ1፥21፤1ነገ17፥1 ይመ)።

1፥11 *በተራሮች፤* በተራሮቹ ላይ በተለይ ዕርከን እየተደረገ ይታረሱ ነበር (መዝ104፥13-15፤ኢሳ7፥25፤ኢል3፥18 ይመ)። *በእህሉና በአዲሱ ወይን ጠጅ፣ በዘይቱና፤* እነዚህ ምድሪቱ የምታበቅላቸው ሦስቱ ዋና ዋና ተክሎች ናቸው፤ አብዛኛውን ጊዜ ከበረከት ወይም ከመርገም ጋር በተያያዘ ሁኔታ ተጠቅሰዋል (ዘዳ7፥13፤11፥14፤28፥51፤ ሆሴ2፥8፡22 ይመ)። የወይራ ዘይት ለምግብነት፣ ለቅባትነት ወይም ለመድኀኒትነት ያገለግል ነበር። *በሰውና በእንስሳ፤* ድርቁ ሰውንም ሆነ እንስሳትን ያጠቃል ማለት ነው።

1፥12፤ *የተረፉትም፤* የኢሳ1፥9 ማብ ይመ። *እግዚአብሔርን ፈሩ፤* እግዚአብሔርን መፍራት ልዩ አክብሮትንና ታዛዥነትን ማሳየት ማለት ነው (ዘዳ31፥12-13፤ሚል1፥6፤3፥5፡16 ይመ)።

1፥13 *መልእክተኛ፤* ለነቢያት (2ዜና36፥15፤ኢሳ42፥19 እና ማብ ይመ) ወይም ለካህናት የተሰጠ (ሚል2፥7 ይመ) የማዕረግ ስም ነው። *"እኔ ከእናንተ ጋር ነኝ"፤* በነገሮች ሁሉ ስኬታማ የመሆንን እርግጠኛነት የሚያመለክት ነው (2፥4፤ዘኍ14፥9 እንዲሁም ዘፍ26፥3 እና ማብ ይመ)።

1፥14 *መንፈስ አነሣሣ፤* በዕብራይስጡ ይህ ሐረግ፣ "ልቡን አነሣሣ" ተብሎ በዕዝ1፥5 ላይ ተጽፎአል፤ ይኸውም እግዚአብሔር ይህንኑ ሕዝብ ወደ አገሩ እንዲመለስና ቤተ መቅደሱን እንዲሠራ እንዴት እንዳነሣሣው የሚያሳይ ነው።

1፥15 *በስድስተኛው ወር፣ በሃያ አራተኛው ቀን፤* መስከረም 21 ቀን 520 ዓ.ቅ.ክ ነው።

ቃል የተገባው የአዲሱ ቤት ክብር

2 በሰባተኛው ወር፣ በሃያ አንደኛ ቀን የእግዚአብሔር ቃል በነቢዩ በሐጌ በኩል እንዲህ ሲል መጣ፤ 2“ለይሁዳ ገዥ ለሰላትያል ልጅ ለዘሩባቤል፣ ለሊቀ ካህናቱ ለኢዮሴዴቅ ልጅ ለኢያሱ፣ ከምርኮ ለተረፈውም ሕዝብ እንዲህ ብለህ ተናገር፤ እንዲህም ብለህ ጠይቃቸው፤ 3‘ይህን ቤት በቀድሞ ክብሩ ሳለ ያየ፣ ከመካከላችሁ ማን አለ? አሁንስ ምን መስሎ ይታያችኋል? ይህ በፊታችሁ ምንም እንዳይደለ የሚቈጠር አይደለምን? 4‘እግዚአብሔር ጸባኦት እንዲህ ይላል ‘አሁን ግን ዘሩባቤል ሆይ፤ በርታ፤ የሊቀ ካህናቱ የኢዮሴዴቅ ልጅ ኢያሱ ሆይ፤ በርታ፤ እናንተም የምድሪቱ ሕዝብ ሁሉ በርቱ’ ይላል እግዚአብሔር፤ ‘እኔ ከእናንተ ጋር ነኝና ሥሩ’ ይላል ሁሉን የሚገዛ እግዚአብሔር፤ 5‘ከግብፅ በወጣችሁ ጊዜ የገባሁላችሁ ቃል ይህ ነው፤ መንፈሴም በመካከላችሁ ይሆናልና አትፍሩ።’

6“ሁሉን የሚገዛ እግዚአብሔር ጸባኦት እንዲህ ይላል፤ ‘በቅርብ ጊዜ እንደ ገና ሰማያትንና ምድርን፣ ባሕሩንና የብሱን አንድ ጊዜ እናውጣለሁ። 7ሕዝቦችን ሁሉ አናውጣለሁ፤ የሕዝቦችም ሀብት ሁሉ ወደዚህ ይመጣል፤ ይህንም ቤት በክብር እሞላዋለሁ’ ይላል ሁሉን የሚገዛ እግዚአብሔር። 8‘ብሩ የእኔ ነው፤ ወርቁም የእኔ ነው’ ይላል ሁሉን የሚገዛ እግዚአብሔር ጸባኦት፤ 9‘የዚህ የአሁኑ ቤት ክብር ከቀድሞው ቤት ክብር ይበልጣል’ ይላል ሁሉን የሚገዛ እግዚአብሔር ጸባኦት፤ ‘በዚህም ቦታ ሰላምን እሰጣለሁ’ ይላል ሁሉን የሚገዛ እግዚአብሔር ጸባኦት።”

ተግሣጽና በረከት

10ዳርዮስ በነገሠ በሁለተኛው ዓመት፣ በዘጠነኛው ወር፣ በሃያ አራተኛው ቀን የእግዚአብሔር ቃል በነቢዩ በሐጌ በኩል እንዲህ ሲል መጣ፤ 11“እግዚአብሔር ጸባኦት እንዲህ ይላል፤ ‘ሕጉ ምን እንደሚል ካህናቱን እንዲህ ብለህ ጠይቅ፤ 12አንድ ሰው የተቀደሰውን ሥጋ በልብሱ ዕጥፋት ቢይዝ፣ ያም ዕጥፋት እንጀራ ወይም ወጥ፣ የወይን ጠጅ ወይም ዘይት ወይም ሌላ ምግብ ቢነካ የተቀደሰ ይሆናልን?”

ካህናቱም፣ “የተቀደሰ አይሆንም” ብለው መለሱ።

13 ሐጌም፣ “ሬሳ በመንካቱ የረከሰ ሰው፣ ከእነዚህ አንዱን ቢነካ፣ የተነካው ነገር ይረክሳልን?” ሲል ጠየቀ።

2፥1 ቊ10:20፤ ዘሌ23፥34፤ዕዝ5፥11 ዮሐ7፥37
2፥2 1ዜና6፥15፤ ሐጌ1፥1:12
2፥3 ዕዝ3፥12፤ ኢሳ60፥7፤ዘካ4፥10
2፥4 ዘዐ33፥14፤ ዘኍ14፥9፤2ሳሙ5፥10፤ 1ዜና6፥15፤28፥20፤ ዘካ8፥9፤ሐሥ7፥9፤ ኤፌ6፥10
2፥5 ዘፍ6፥18፤ 15፥1፤ዘዐ29፥46፤ 1ዜና28፥20፤ ዕዝ5፥2፤ነህ9፥20፤ ዘካ8፥13
2፥6 ዘዐ19፥18፤ ኢዮ9፥6፤ ኢሳ10፥25፤ 14፥16፤ሕዝ38፥19፤ ዕብ12፥26
2፥7 ዘዐ16፥7፤29፥43፤ 1ሳሙ9፥20፤ ኢሳ60፥7፤ሉቃ2፥32
2፥8 1ዜና29፥2
2፥9 ዘሌ26፥6፤ ዕዝ3፥12፤ መዝ85፥9፤ ኢሳ11፥10፤60፥7:17
2፥10 ቊ1፤ሐጌ1፥15
2፥11 ዘሌ10፥10-11፤ ዘዳ17፥8-11፤ 33፥8፤ኤር18፥18
2፥12 ዘፍ7፥2፤ ዘሌ6፥27፤ኤር11፥15፤ ማቴ23፥19
2፥13 ዘሌ22፥4-6፤ ዘኍ19፥13

2፥1 *በሰባተኛው ወር፣ በሃያ አንደኛው ቀን፤* ጥቅምት 17 ቀን 520 ዓ ቅ ክ ማለት ነው፤ ይህ የዳስ በዓል የሚከበርበት ቀን ነው። የሚመረተው እህል በብዛቱም ሆነ በጥራቱ ዝቅተኛም ቢሆን እንኳ (1፥11፤ከዮሐ7፥37 ጋር ያነጻጽሩ)፣ በበጋው ወራት የመከር በዓል የሚከበርበት ጊዜ ነው። ንጉሥ ሰሎሞን ቤተ መቅደሱን መርቆ የከፈተው በዚሁ የበዓል ወቅት ነበር(1ነገ8፥2)።

2፥3 *ያየ፤* ከተማረኩት መካከል በዕድሜ የገፉትን ማለት ነው (ምናልባትም ራሱን ሐጌን ሊጨምር ይችላል)፤ እነዚህ ሰዎች ሰሎሞን የሠራውን፣ በውበቱም በታላቅነቱም የተደነቀውን፣ ከ66 ዓመት በፊት በባቢሎናውያን የተደመሰሰውን ቤተ መቅደስ በዐይናቸው ያዩትን የሚያመለክት ነው። *ይህን ቤት በቀድሞ ክብሩ፤* ቊ7 እና 9 ይመ። ዘሩባቤል የሠራው ቤተ መቅደስ፣ ሰሎሞን ከሠራው ቤተመቅደስ ቀጥሎ የተሠራ መሆኑ ይታመናል። *በፊታችሁ ምንም እንዳይደለ የሚቈጠር አይደለምን?* የቤተ መቅደሱ መሠረት በተጣለ ጊዜ ከተነሣው ተቃውሞ ጋር ያነጻጽሩ(ዕዝ3፥12)።

2፥4 *በርታ…ሥሩ፤* ሰሎሞን ቤተ መቅደሱን እንዲሠራ ለማበረታታት፣ ዳዊትም ይህን ቃል በ1ዜና28፥20 ላይ ተናግሮታል። የነነዌን ልጅ ኢያሱን በዚሁ ቃል እግዚአብሔር አበረታቶታል (ኢሱ1፥6-7:9:18)። *እኔ ከእናንተ ጋር ነኝና፤* 1፥13 እና ማብ ይመ፤ እንዲሁም 1ዜና28፥20ይመ። ሰሎሞንን የረዳ እግዚአብሔር፤ ለዘሩባቤልና ለሕዝቡም ኀይልን ይሰጣቸዋል።

2፥5 *መንፈሴም፤* ሕዝቡን ከግብፅ ባርነት አውጥተው በምድረበዳ በመሩበት ወቅት፣ መንፈስ ቅዱስ በሙሴና በሰባው ሽማግሌዎች ላይ አድሮባቸው ነበር (ዘኍ11፥16-17:25፤ ኢሳ63፥11 ይመ)። እንዲሁም ዘካ4፥6 እና ማብ ይመ። *አትፍሩ፤* የቊ4፣ የኢሱ1፥18፣ የኢሳ 41፥10 ማብ ይመ።

2፥6 እግዚአብሔር በአሕዛብ ላይ የሚፈርድበት ቀን እንደሚመጣ የተነገረበት ነው፤ ይህም የፋርስ መንግሥት በታልቁ እስክንድር (333 –330 ዓ. ቅ. ክ.)እጅ እንደሚወድቅ የሚያሳይ ምልክት ነው። ዕብ12፥26-27 ይህንን ቍጥር፣ በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ጊዜ በአሕዛብ ላይ ከሚፈጸመው ፍርድ ጋር ያያይዘዋል። እዚህና በቊ21-22 ላይ አሕዛብ እንደሚናወጡ የተነገረው ቃል፣ የግብፅን ጦር በቀይ ባሕር በማስጠም የተፈጸመውን ፍርድ ያስታውሳል ከኢሳ14፥16-17 ጋር ያነጻጽሩ።

2፥7 *የሕዝቦችም ሀብት …ይመጣል፤* መሲሑ በሚመጣ ጊዜ የሚፈጸም ሊሆን ይችላል (ከሚል3፥1 ጋር ያነጻጽሩ)። “ሀብት” የሚለው ቃል ሰውን ምናልባትም መሲሑን ሊያመለክት ይችላል፤ በ1ሳሙ9፥20 እና ዳን 9፥23 ላይ ተመሳሳይ የሆነው የዕብራይስጥ ቃል ዳን 11፥37 “እጅግ የተወደድህ” የሚል ትርጕም አለው፤ የከበሩ ዕቃዎችንም ያመለክታል (2ዜና 20፥25፤ 32፥27ይመ)፣ ይኸውም ንጉሥ ዳርዮስ ለቤተ መቅደሱ እንዳበረከተው ስጦታ ማለት ነው (ዕዝ6፥8)። እንግዲህ ነገሩ ይህ ከሆነ፣ በኢሳ60፥5 ላይ የአሕዛብ ሀብት ወደ ጽዮን ይመጣል ከሚለው ጋር ተመሳሳይ ነው። *በክብር እሞላዋለሁ፤* “ክብር” የሚለው ቃል የሀብትን ትልቅነት ወይም (ኢሳ60፥7:13 እና ማብ ይመ) ሀልዎተ እግዚአብሔርን የሚያመለክት ነው (ዘዐ40፥34-35፤1ነገ8፥10-11)። ክርስቶስ ወደ ምድራዊቷ ቤተ መቅደስ በመጣ ጊዜ፣ ሀልዎተ እግዚአብሔር ከመቼውም ጊዜ ይልቅ ታይቶአል (ሉቃ2፥27:32)።

2፥8 *ብሩ…ወርቁም፤* እግዚአብሔር፣ ለሰሎሞን ቤተ መቅደስ (1ዜና29፥2:7) እንዲሁም ለዘሩባቤል ቤተ መቅደስ አዘጋጅቶአል (ዕዝ6፥5)።

2፥9 *ክብር…ይበልጣል፤* በመጨረሻ መሲሑ በዚያ ስለሚገኝ ነው (ቊ7 እና ማብ ይመ)። *በዚህም ቦታ፤* ምናልባት ኢየሩሳሌምን ሊሆን ይችላል (ኢሳ60፥17 እና ማብ ይመ)። *ሰላምን እሰጣለሁ፤* ምናልባት አባባሉ ቀጥታ ባልሆነ መንገድ የካህኑን ቡራኬ የሚያመለክት ሊሆን ይችላል (ዘኍ6፥26)።

2፥10 *በዘጠነኛው ወር፣* በሃያ አራተኛው ቀን፣ ታኅሣሥ 18ቀን 520 ዓ. ቅ. ክ ማለት ነው፤ይህም የክረምት ወራት ሰብል የሚዘራበት ወቅት ነው።

2፥11 *ካህናቱን፤* የሕጉን ትክክለኛ ትርጕም እንዲናገሩ ይጠየቁ ነበር (ኤር18፥18፤ሚል2፥7-9 ይመ)።

2፥12 *የተቀደሰውን ሥጋ* ከታረደው እንስሳ ለመሥዋዕት ተለይተው የተቀመጡ ብልቶች ማለት ነው። *የተቀደሰ ይሆናል?* ቅድስናን ማስተላለፍ ይቻላል? የሚል ጥያቄ ነው። የተቀደሰው ሥጋ ጨርቁን እንዲቀደስ አድርጎታል፤ ምክንያቱም ሥጋው በቀጥታ ጨርቁን ነክቶታል (ዘሌ6፥27 ይመ)፤ ይሁን እንጂ ጨርቁ ያን ቅድስና ወደ ሌላ ሦስተኛ ነገር ማስተላለፍ አይችልም (ሕዝ46፥20 ጋር ያነጻጽሩ)።

2፥13 *ይረክሳልን?* ከቅድስና ይልቅ በሥርዐቱ መሠረት መርከስ፣ ከአንዱ ወደ ሌላው በቀላሉ ይተላለፋል፤ የረከሰ ሰው የነካው ነገር ሁሉ ይረክሳል። (ዘኍ19፥11-13:22)።

ካህናቱም፣ "አዎን፣ ይረክሳል" ሲሉ
መለሱ::
[14]ከዚያም ሐጌ እንዲህ አለ፤ "'ይህ ሕዝ
ብና ይህ ወገንም በፊቴ እንደዚሁ ነው'
ይላል እግዚአብሔር፤ 'የእጃቸው ሥራና የሚ
ያቀርቡት ሁሉ የረከሰ ነው'::
15 "'እንግዲህ ከዛሬ ጀምራችሁ በእግዚ
አብሔር ቤተ መቅደስ ድንጋይ በድንጋይ
ላይ ከመነባበሩ በፊት የነበረውን ሁኔታ
አስተውሉ::
[16]አንድ ሰው ሃያ መስፈሪያ ወደሚሆን
የእህል ክምር በመጣ ጊዜ፣ ዐሥር ብቻ
አገኘ፤ አምሳ ማድጋ የወይን ጠጅ ለመቅዳት
ወደ መጭመቂያው በሄደ ጊዜ፣ ሃያ ብቻ
አገኘ፤ [17]የእጃችሁን ሥራ ሁሉ በዋግ፣ በአረ
ማሞና በበረዶ መታሁት፤ እናንተ ግን ወደ
እኔ አልተመለሳችሁም' ይላል እግዚአብሔር፤
[18]'ከዚህ ቀን ጀምሮ፣ ይኸውም ከዘጠነኛው
ወር ሃያ አራተኛ ቀን ጀምሮ የእግዚአብሔር
ቤተ መቅደስ መሠረት እስከተጣለበት ቀን
ድረስ ያለውን ዘመን አስተውሉ፤ ልብ
ብላችሁም አስቡ፤ [19]በጐተራ የቀረ ዘር አሁንም
ይገኛልን? የወይኑና የበለሱ ዛፍ፣ የሮማኑና
የወይራው ዛፍ እስካሁን አላፈሩም::
"'ከዚህ ቀን ጀምሮ እባርካችኋለሁ::'"

እግዚአብሔር ለዘሩባቤል የሰጠው ተስፋ

[20]በወሩ ሃያ አራተኛ ቀን፣ የእግዚአብሔር
ቃል ዳግመኛ እንዲህ ሲል ወደ ሐጌ
መጣ፤ [21]"ለይሁዳ ገዥ ለዘሩባቤል ሰማያትንና
ምድርን እንደማናውጥ ንገረው፤ [22]የመንግ
ሥታትን ዙፋን እገለብጣለሁ፤ የባዕዳንን
መንግሥታት ኀይል አጠፋለሁ፤ ሠረገሎችንና
ሠረገለኞችን እገለብጣለሁ፤ ፈረሶችና ጋላቢ
ዎቻቸውም በገዛ ወንድሞቻቸው ሰይፍ ይወ
ድቃሉ::
23 "'እግዚአብሔር ጸባኦት እንዲህ ይላል፤
'በዚያን ቀን ባሪያዬ የሰላትያል ልጅ ዘሩ
ባቤል ሆይ፤ እኔ እወስድሃለሁ' ይላል እግዚ
አብሔር፤ 'እንደ ማተሚያ ቀለበቴ አደርግ
ሃለሁ፤ እኔ መርጬሃለሁና' ይላል እግዚ
አብሔር ጸባኦት::"

2፥14 መዝ51፥17፤ኢሳ1፥13፤ 29፥13
2፥15 ዕዝ3፥10፤ 4፥24፤ሐጌ1፥5
2፥16 ዘዳ28፥38፤ ሩት3፥7፤ኢዮ24፥11፤ ኢሳ5፥2፡ 10፤ሐጌ1፥6
2፥17 ዘፀ9፥18፤ ዘዳ28፥22፤መዝ78፥48፤ ኢሳ9፥13፤ኤር3፥10፤ አሞ4፥6፤ሐጌ1፥11
2፥18 ዕዝ3፥11፤ ሐጌ1፥5
2፥19 ዘፍ12፥2፤ ዘፀ28፥33፤ ዘሌ25፥21፤መዝ128፥1-6፤ ኢል1፥12፤2፥14
2፥20 ቊ1፤ዕዝ5፥1፤ ሐጌ1፥15
2፥21 ዕዝ5፥2፤ ኢሳ14፥16፤ ሕዝ38፥19-20
2፥22 ዘፍ19፥25፤ ዘፀ15፥21፤መሳ7፥22፤ ኢዮ2፥13፤ ሕዝ38፥21፤ ዳን2፥44፤ሚክ5፥10
2፥23 ዘፍ38፥18፤ዘፀ28፥9፤ኢሳ2፥11፤10፥20፤20፥3፤ዳን9፥24-26፤ ዘካ4፥10፤ማቴ1፥12፤2ቆሮ1፥22

[a]15 ወይም *ላለፉት ቀናት* እንደ ማለት ነው::

2፥14 *ይህ ሕዝብና* ፤ 1፥2 እና ማብ ይመ:: *የእጃቸው ሥራና ....የረከሰ ነው፤* ምንም እንኳ ሕዝቡ ወደ ቅድስት አገር ተመልሶ ቢገባም፣ የምድሪቱ ቅድስና ሕዝቡን ሊቀድሰው አልቻለም:: ቤተ መቅደሱን መሥራት በተመለከተ እግዚአብሔርን መታዘዝ ይኖርባቸዋል (የቍ12-13ማብ ይመ)::

2፥15 *ድንጋይ.....ከመነባበሩ በፊት፤* ከስድስተኛው ወር፣ ከሃያ አራተኛው ቀን በፊት ማለት ነው (1፥15)::

2፥16 *ክምር፤* ምናልባት የእህል ክምር ሊሆን ይችላል (ኤር50፥26 ይመ):: *ዐሥር ብቻ....ሃያ ብቻ፤* መከሩ የተጠበቀውን ያህል ሊሰበሰብ ያልቻለው፣ ከሕዝቡ ኀጢአት የተነሣ እንደ ሆነ ተገልጾአል 1፥11፣ ኢሳ5፥10 እና ማብ ይመ:: *የወይን ጠጅ ....መጭመቂያው፤* የወይን ጭማቂ የሚጠራቀምበት ገንዳ ማለት ነው የኢሳ16፥10ማብ ይመ::

2፥17 *በዋግ፣ በአረማሞና፤* እነዚህ ነገሮች ባለመታዘዝ ምክንያት የሚመጡ የእርግማን ውጤት መሆናቸው በዘዳ28፥22 ላይ ተገልጾአል፤ እንዲሁም 1ነገ8፥37፤አሞ4፥9 ይመ:: *በበረዶ፤* የግብፅን ምድርና እንስሳት እንዲያጠፋ ተልኮ ነበር (ዘፀ 9፥25፤መዝ78፥47-48 ይመ):: *አልተመለሳችሁም፤* አሞ4፥9 ይመ::

2፥18 *መሠረት እስከ ተጣለበት ... ድረስ* በ536 ዓ.ቅ.ክ. የቤተ መቅደሱ መሠረት ሲሠራ ይህን የመሰለ ቡራኬ ተሰጥቶ ነበር (ዕዝ3፥11)፤ ይህም ዳግመኛ በኀጢያት እንዳይወድቁ የሚያስጠነቅቅ ነው::

2፥19 *የወይኑና የበለሱ ዛፍ፣ የሮማኑና የወይራው ዛፍ፤* የወይን፣ የበለስና የሮማን ፍሬ የሚደርሰው በነሐሴና በመስከረም ሲሆን፣ የወይራ ዘይት ፍሬ ደግሞ ከመስከረም እስከ ኅዳር ባለው ጊዜ ውስጥ ይደርሳል:: እነዚህም ቀደም ብሎ እንደ ተጠቀሱት የእህል ሰብሎች የተጠበቀውን ያህል ፍሬ መስጠት አልቻሉም (1፥11ማብ ይመ):: *እባርካችኋለሁ፤* ለሐጌ መልእክት ከሚሰጡት ምላሽ የተነሣ፣ የተትረፈረፈ በረከት እንደሚያገኙ ተስፋ ተሰጥቶአቸዋል፤ ከሚል 3፥10 ጋር ያነጻጽሩ::

2፥20 የቍ10 ማብ ይመ::

2፥21 *ምድርን እንደማናውጥ፤* ቍ6ንና ማብ ይመ::

2፥22 *እገለብጣለሁ....ይወድቃሉ፤* በዕብራይስጡ ይህ ቃል የሰዶምንና የገሞራን ጥፋት ለማመልከት ጥቅም ላይ ውሉአል:: (ዘፍ19፥25፤ አሞ4፥11):: *ሠረገሎችንና..... ፈረሶችና ጋላቢዎቻቸውም፤* በቀይ ባሕር ውስጥ ከሰጠመው የፈርዖን ሰራዊት ጋር ያነጻጽሩ (ዘፀ15፥1፡4፡19፡21):: *በገዛ ወንድሞቻቸው፤* የምድያማውያን ሰራዊት (መሳ7፥22)፣ ጎግ (ሕዝ38፥21) እንዲሁም በመጨረሻው ዘመን ኢየሩሳሌምን የሚወጉ መንግሥታት የሚያገኛቸው መከራ ከዚህ ጋር ይመሳሰላል (ዘካ14፥13)::

2፥23 *በዚያን ቀን፤* የጌታ ቀን ማለት ነው (ኢሳ 2፥11፡17፡ 20፤10፥20፡27፤ዘካ2፥11 እና ማብ ይመ):: *ባሪያዬ፤* ነቢያት (ኢሳ20፥3 እና ማብ ይመ)፣ አገር መሪዎች (ኢሳ22፥20) እንዲሁም መሲሑ ተጠርተውበታል (ኢሳ41፥8-9፤42፥1 እና ማብ ይመ):: *ማተሚያ ቀለበቴ፤* በዘመናችን አንድን ነገር ለማረጋገጥ ፊርማ እንደሚያስፈልገን ሁሉ፣ በዚያን ጊዜ እንደ ፊርማ የሚያገለግል ማኅተም ሲሆን (አስ8፥8 ይመ)፤ እንደ ቀለበት በጣት ላይ ይጠለቅ ነበር (አስ3፥10):: እንደ ሌሎቹ ማኅተሞች(ዘፍ38፥18ይመ) ሙሉ ዋጋ መከፈሉን ለማረጋገጥና ለሌሎችም ጉዳዮች ማስተማመኛ ሆኖ ያገለግል ነበር:: ቀለበቱ እዚህ ቦታ መጠቀሱ በንጉሥ ኢዮአቄም ላይ የደረሰበትን ርግማን (ኤር22፥24) የሚሻር ሳይሆን አይቀርም (ከመሳ17፥2 ጋር ያነጻጽሩ):: ከዳዊት ዘር መሲሑ አንድ ቀን እንደሚመጣ ዘሩባቤል ዋስትና ሆኖ ቀርቦአል (ከማቴ1፥1፡12 ጋር ያነጻጽሩ):: በ2ቆሮ1፥22 ላይ መንፈስ ቅዱስ አማኝ ወደፊት ለሚወርሰው የእግዚአብሔር መንግሥት ርስት መያዣ መሆኑ ተጠቅሶአል (ከኤፌ1፥13-14 ጋር ያነጻጽሩ):: *መርጬሃለሁና፤* ኢሳ 41፥8-9፤42፥1እና ማብ ይመ::